

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΒΑΚΑΛΗ

*Χαρακιές
πάνω
στον χρόνο*

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Χαρακίες πάνω στον χρόνο**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Αφροδίτη Βακάλη
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Άννα Μαράντη
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Βίκυ Αυδή
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μερσίνα Λαδοπούλου

© Αφροδίτη Βακάλη, 2019
© Φωτογραφιών εξωφύλλου: Cynthia Valentine/Arcangel, hypnotype/Depositphotos
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2019

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2019

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-3044-7
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-3045-4

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε. | PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Από το 1979 | Publishers since 1979

Έδρα:	Head Office:
Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση	121, Tatoïou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Βιβλιοπωλείο:	Bookstore:
Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα	13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550	Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΒΑΚΑΛΗ

*Χαρακιές
πάνω
στον χρόνο*

*Στη φίλη μου Σόφη,
που διαβάξει ακούραστα κάθε καινούργια σελίδα
και με βοηθάει συχνά να δω την ιστορία
και τα πρόσωπα από μια άλλη οπτική γωνία.*

Ο Ξένος

Αργά το βράδυ έφτασε ο ξένος στο Χωριό. Πεζός έφτασε, τυλιγμένος σε χοντρό παλτό με τον γιακά του σηκωμένο, προσπαθώντας να προστατευτεί από το κρύο κι απ' την ψιλή, επίμονη βροχή. Στα χέρια του βαστούσε τα γκέμια και λίγο πιο πίσω, με σκυμμένο το κεφάλι, ακολουθούσε το άλογό του. Μαύρο το άτι, έτσι τουλάχιστον φαινόταν στο σκοτάδι, κουρασμένο κι έτοιμο να καταρρεύσει. Κούτσαινε, σερνότανε σχεδόν, φανερά εξαντλημένο απ' το πολύωρο ταξίδι κι από το πετραδάκι που είχε ύπουλα χωθεί στο μπροστινό του νύχι και το βασάνιζε.

Προχωρούσαν αργά, βρεμένοι και καταπονημένοι, με σκοπό να φτάσουν κάπου και να περάσουν τη νύχτα. Το σούρουπο τους είχε βρει στον βάλτο, κι εκεί, μέσα στο μούχρωμα, στη λασπουριά και στα καλάμια, είχαν χαθεί. Τριγυρίζανε για ώρες, τσαλαβουτώντας στα λιμνάζοντα νερά χωρίς να ξέρουν πού πηγαίνουν. Νευρικό το άλογο, άλλοτε αντιστεκόταν κι άλλοτε γλιστρούσε μες στον βούρκο. Μα ο άντρας επέμενε. Με σταθερή φωνή τού μιλούσε, το ενθάρρυνε να προχωρήσει και το καθησύχαζε τρυφερά, χαϊδεύοντας τον ιδρωμένο του λαιμό.

Κι όταν επιτέλους βγήκαν στο ποτάμι, τους είχε πιάσει για

τα καλά η νύχτα. Μα κατάφεραν να βρουν το πέτρινο γεφύρι, να το διασχίσουν και να φτάσουνε στην πέρα όχθη. Με αναπτερωμένο το ηθικό, συνέχισαν τον δρόμο τους και μπήκαν στο δάσος. Το κρύο του Νοέμβρη ήταν τσουχτερό, η ώρα περασμένη και δεν ήξερε ούτε ο ίδιος τι ήταν εκείνο που τον τρώμαζε περισσότερο· η αβάσταχτη σιωπή ή οι άγνωστοι θόρυβοι που κατά καιρούς τη θρυμμάτιζαν δυσοίωνα, προκαλώντας του ρίγη και θέτοντάς τον σε εγρήγορση. Εκεί τους βρήκε και η βροχή, μέσα στο δάσος. Μια μπόρα ξαφνική, λυσσαλέα, έπεσε πάνω στα κουρασμένα τους κορμά και τα μούσκεψε, εμποδίζοντας την ορατότητα και δυσχεραίνοντας την πορεία τους. Εκείνοι όμως συνέχισαν, αργά και προσεχτικά, προσπαθώντας να μένουν στο μονοπάτι. Ο άντρας με τα δόντια σφιγμένα και το χέρι στο τουφέκι, το άλογο ασθμαίνοντας εξαντλημένο και χλιμιντριζοντας πότε πότε νευρικά, μα προχωρώντας. Όσπου κόπασε η βροχή κι έπιασε να φυσάει. Σκόρπισαν τα σύννεφα, καθάρισε ο ουρανός και ξεπροβόλε ένα φεγγάρι σιωπηλό, γεμάτο. Στο μεταξύ, άρχισαν να αραιώνουν δέντρα και φυλλώματα, η βλάστηση ν' ανοίγει, και κάτω από το απρόσμενο φέγγος είδε να διαγράφεται η κοιλάδα κι ακόμη πιο πέρα, στην πλαγιά, διέκρινε το χωριό. Κάποια φώτα ήταν ακόμη αναμμένα, τα έβλεπε ανάμεσα απ' τα δέντρα και έπαιρνε κουράγιο, έφτανε. Μέσα του έλιψε ότι θα άνοιγε μια πόρτα, κάποιος θα βρισκόταν να του προσφέρει στέγη και φαί, ένα κρεβάτι να ξαπλώσει, να ξαποστάσει.

Και κάπου εκεί, το άλογό του είχε αρχίσει να κουτσαίνει. Ελαφρώς στην αρχή, μα σιγά σιγά δυσκολευόταν να προχωρήσει. Αναγκάστηκε να ξεπεζέψει, να ξεκουράσει το ζωντανό και να μην το σακατέψει. Από μακριά, τα φώτα άρχισαν να σβήνουν ένα ένα. Δεν πτοήθηκε, συνέχισε να περπατά για να φτάσει κοντά τους, κοντά στους ανθρώπους,

και να σωθεί. Μαζί του να σωθεί και το άλογό του. Το άτι που αγαπούσε απ' όλα πιο πολύ, ο σύντροφός του στη ζωή και στο ταξίδι. Και τα κατάφερε, βγήκε στη δημοσιά.

Εκεί, κοντά στη διασταύρωση και ξεκομμένο απ' τα υπόλοιπα, συνάντησε το πρώτο σπίτι. Πέτρινο το κτίσμα, δίπλα-το και τετραγωνισμένο. Από την καμινάδα έβγαινε καπνός κι η λάμπα, που κρεμόταν δίπλα στην πόρτα, έφεγγε ακόμη αναμμένη. Πλησίασε και χτύπησε με δύναμη το ρόπτρο.

Η γυναίκα που του άνοιξε κοίταξε με καχυποψία τον ξένο, το μαύρο του βαρύ παλτό, τις λασπωμένες μπότες, το τουφέκι που είχε περασμένο στον δεξιό του ώμο κι έσιμισε τα φρούδια. Ύστερα κοίταξε το ταλαιπωρημένο ζώο, το σκυμμένο του κεφάλι και το πληγωμένο πόδι που κρατούσε ελαφρώς λυγισμένο, διστάζοντας να το πατήσει, σε μια προσπάθεια ν' αποφύγει τον πόνο που κάτι τέτοιο, εμφανώς, του προκαλούσε. Τότε το βλέμμα της μαλάκωσε κι άρχισε να φωνάζει οδηγίες. Ένα νεαρό αγόρι εμφανίστηκε απ' το πουθενά, έλυσε τον σάκο του άντρα, τον απίθωσε στο χώμα και άρπαξε τα γκέμια. Χλιμίντρισε το άλογο, έκανε πίσω. Μα εκείνο με χαμηλή, παρήγορη φωνή τού ψιθύρισε λόγια και με χάδι τρυφερό άγγιξε τη μουσκεμένη του μουσούδα. Υπέκλυσε το ζωντανό, αφέθηκε στα έμπειρα, νεανικά χέρια και ακολούθησε το αγόρι στον στάβλο.

«Ο Ζήσης έχει τον τρόπο του με τα ζώα. Θα το φροντίσει καλά», είπε η γυναίκα κι έκανε τόπο στον ξένο να περάσει.

Εκείνος δίστασε για μια στιγμή με το βλέμμα καρφωμένο στ' άλογό του που ξεμάκραινε. «Κουτσαίνει», είπε.

«Κι απ' αυτά ξέρει ο Ζήσης. Απ' όλα ξέρει. Πέρανα μέσα».

Η Ελισσώ μόλις είχε ζεστάνει μια μεγάλη κούπα γάλα, είχε βουτήξει μέσα κι ένα παξιμάδι κι ετοιμαζόταν να καθίσει δίπλα στο τζάκι για ν' απολαύσει το βραδινό της. Μα ένοιωσε άξαφνα ένα ρίγος να διαπερνά ολόκληρο το κορμί της· ένα ρίγος τόσο δυνατό που τη συντάρραξε. Έσφιξε τη μάλλινη ζακέτα πάνω της κι αφουγκράστηκε ανήσυχη τη νύχτα και το δάσος. Το μόνο που ακουγόταν ήταν η βροχή, ο ήχος του νερού πάνω στη στέγη, στα παντζούρια και στα ξερρά, πεσμένα φύλλα. Χαλάρωσε κι αποφάσισε να δυναμώσει τη φωτιά. Έκανε κρύο απόψε, κρύο και υγρασία. Ακούμπησε την κούπα στο χαμηλό τραπέζι, έσκυψε, διάλεξε ένα κούτσουρο και το έριξε προσεχτικά μέσα στις φλόγες. Μα πριν προλάβει να πιάσει τη μασιά και να σκαλίσει, άκουσε το ξύλο να σκάει με θόρυβο, το είδε να σχίζεται στα δύο και τις σπίθες να πετάγονται ολόγυρά της παντού.

Έκανε πίσω τρομαγμένη, άρχισε να τινάζει τις καύτρες απ' τα ρούχα της, πατώντας συγχρόνως κι εκείνες που έβλεπε να λαμπυρίζουν πάνω στη φλοκάτη. Πριν καλά καλά συνέλθει, είδε μια τεράστια πύρινη γλώσσα να σαλεύει αργά προς το μέρος της. Και τότε κατάλαβε.

Στάθηκε ακίνητη στη θέση της και άρχισε να ψιθυρίζει λόγια. Τσιτσιρίσε η φλόγα, χωρίστηκε στα δυο και ύψωσε τις άκρες, σχηματίζοντας κύκλο· ένα πύρινο στεφάνι, στη μέση κενό. Έκλεισε τα μάτια η Ελισσώ κι ίσαμε να βλεφαρίσει, έπεσε η φωτιά, μαζεύτηκε, τυλίχτηκε ξανά γύρω απ' τα ξύλα. Μα εκείνη είχε προλάβει κι είχε δει.

Ξέχασε γάλατα και παξιμάδια κι απόμεινε ακίνητη, ταραγμένη, με το βλέμμα καρφωμένο στις φλόγες. Σκεφτόταν. Αυτό που είχε δει σκεφτόταν κι αναρωτιόταν τι έπρεπε να κάνει. Αποφάσισε, λοιπόν, πως το πιο σωστό θα ήταν να ζητήσει συμβουλή. Πλησίασε το κρεβάτι και, γονατίζο-

ντας, τράβηξε έξω το μικρό μπαούλο που κρατούσε φυλαγμένο εκεί κάτω. Έβγαλε την αλυσίδα απ' τον λαιμό της και με το κλειδί που κρεμόταν στην άκρη της άνοιξε το λουκέτο. Ήταν ακόμη ταραγμένη, τα χέρια της έτρεμαν καθώς έψαχνε να βρει το παλιό, βελούδινο σακούλι της. Κι όταν το βρήκε, έκλεισε το μπαούλο ξανά και κάθισε κατάχαμα στη φλοκάτη, μπροστά στο χαμηλό τραπέζι. Πήρε βαθιά ανάσα και προσπάθησε να συγκεντρωθεί. Με τα μάτια κλειστά, ψιθύρισε τα λόγια που είχε μάθει κι έβαλε το χέρι μέσα στο σακούλι. Όσα κομμάτια έπιασε, τα έσφιξε στη χούφτα. Είχε πολύ καιρό να ρίξει τους ρούνους, απέφευγε να το κάνει συχνά, μα τώρα είχε έρθει πάλι η ώρα. Έπρεπε να τους συμβουλευτεί, να δει τι είχαν να της πούνε.

Αισθάνθηκε να χαλαρώνει, να ρέει μέσα στο κορμί της. Αισθάνθηκε ξανά εκείνη την παράξενη αίσθηση ότι δεν ήταν μόνη, ότι κοντά της βρίσκονταν και οι άλλες, η μάνα, οι θείες, η γιαγιά της και όλες οι παλιότερες γυναίκες της γενιάς της. Εκείνες που είχαν κρατήσει μες στα χέρια τους αυτούς τους ίδιους ρούνους. Όλες όσες, στο πέρασμα του χρόνου και πολύ πριν από εκείνη, είχαν ζητήσει τη σοφή συμβουλή τους και την είχαν πάρει.

Άνοιξε την παλάμη κι άφησε τα μαύρα βότσαλα να πέσουν πάνω στο υφαντό. Τα ζωγραφισμένα σύμβολα έλαμψαν στο φως που διαχεόταν απ' το τζάκι. Κι αν στους απλούς ανθρώπους εκείνες οι χρυσές γραμμές που τα κοσμούσαν φάνταζαν ανεξήγητες, στην Ελισσώ μιλούσαν κι έλεγαν πολλά. Ήξερε να τα διαβάσει. Κι αυτό της το είχε διδάξει η μητέρα της, όπως και σ' εκείνη η δική της. Σε κάποιους μπορεί να φαίνονταν σαν γεωμετρικά σχήματα, σε άλλους, πάλι, σαν αλφάβητο παράξενο μιας χώρας μακρινής και άγνωστης. Στα δικά της μάτια, όμως, το κάθε σύμ-

βολο σήμαινε κάτι. Κι όλα μαζί της έλεγαν τι έπρεπε να κάνει, τι να προσέξει και τι ν' αποφύγει. Άλλοτε συμβούλευαν κι άλλοτε προειδοποιούσαν. Πάντοτε για καλό και πάντοτε σοφά.

Το μακρινό χλιμίντρισμα του αλόγου, που ακούστηκε μέσα στη νύχτα, την έβγαλε απ' τις σκέψεις της. Ήχος που γλίστρησε με τη βοήθεια του ανέμου πάνω σε γυμνά κλαδιά, αειθαλή φυλλώματα και θάμνους, σκορπίστηκε μέσα στο δάσος και ζύγωσε την πόρτα της καλύβας της, έφτασε ίσαμε εκείνη. Μα δεν την ξάφνιασε. Ήξερε πως ερχόταν. Τον είχε δει πρωτότερα μέσα τις φλόγες, τον είχε νιώσει και σαν ρίγος πάνω στο κορμί της.

Αυτό που, πράγματι, της έκανε εντύπωση ήταν οι ρούνοι. Η φράση που είχαν σχηματίσει. Την έβλεπε ολοκάθαρα μπροστά της, ενώ συγχρόνως έφτανε στ' αυτιά της και σαν ψίθυρος, μουρμουρητό από δεκάδες χείλη. Κι απόμεινε να τους κοιτάζει απορημένη, πασχίζοντας να καταλάβει το νόημα που έκρυβαν, αυτό που προσπαθούσαν να της πούνε.

Η Δάφνη κοιτούσε το φεγγάρι. Το κοιτούσε και ριγούσε από το κρύο. Το μάλλινο σάλι που είχε ρίξει πάνω από τη νυχτικιά της ίσα που κάλυπτε τους ώμους και τη μισή της πλάτη. Το κρύο ήταν τσουχτερό, μα δεν την ένοιαζε. Το φεγγάρι την ένοιαζε μονάχα κι εκείνη η γνώριμη λαχτάρα που της γεννούσε στην ψυχή.

Το ζήλευε. Η ξαφνική βροχή είχε κοπάσει, κι αυτό, τρωτώντας τα σύννεφα, είχε προβάλει ξανά ολόφωτο, γεμάτο και πλήρες. Έσφιξε πάνω της το σάλι κι αναστέναξε. Δεν ήταν η ομορφιά, ετούτη η πληρότητά του ήταν που την τά-

ραζε. Η στρογγυλάδα, το τέλειο σχήμα του. Αυτά την έκαναν να το θαυμάζει, μα και συνάμα να το φθονεί.

Έκανε παγωνιά απόψε και κάθε τόσο έτριβε τις παλάμες της, έτριβε και το τζάμι. Η ζέστη, που ερχόταν από την παλιά ξυλόσομπα, αχνός γινόταν και κόλλαγε στα τζάμια τα θόλωνε. Έτριβε η Δάφνη τη θολούρα, πάγωναν τα δάκτυλά της κι άφηνε τη ματιά της ν' απλωθεί στο γνώριμο τοπίο. Ο ίδιος άνεμος, που είχε φέρει πρωτύτερα τη βροχή, τώρα την είχε διώξει. Ξαστέρωνε σιγά σιγά, δυνάμωνε το κρύο. Τα φώτα των σπιτιών ήταν σβηστά και πιο πέρα, στο βάθος, κοιμόταν το χωριό. Μονάχα εκεί, στο δικό τους το σπίτι, η λάμπα έφεγγε ακόμη. Έμενε πάντοτε αναμμένη όλη νύχτα, έτσι ήθελε η Στασινή.

«Για να φωτίζει τον δρόμο των ανθρώπων», έλεγε. «Εκείνων που έχουνε χαθεί και των άλλων, εκείνων που ψάχνουν να βρουνε».

«Τι να βρουνε;» την είχε ρωτήσει κάποτε η Δάφνη.

«Να βρουνε ανθρώπους, ζεστασιά. Αυτό δεν ψάχνουμε όλοι;»

Ο δρόμος που περνούσε κάτω απ' το παράθυρό της έφτανε ίσαμε τη δημοσιά. Γινόταν μονοπάτι, συνέχιζε μέσα στο δάσος και έβγαινε στο ποτάμι, στο πέτρινο γεφύρι και στον βάλτο.

Όλη της η ζωή από το γεφύρι ως το χωριό είχε κυλήσει. Πιο πέρα δεν είχε πάει ποτέ της. Δεν ήξερε, δεν είχε δει τι υπήρχε παραπέρα. Μονάχα ιστορίες είχε ακούσει, ιστορίες για μεγάλες πολιτείες, γεμάτες κόσμο και φασαρία, γεμάτες πράγματα που η ίδια αγνοούσε, αντικείμενα παράξενα, φτιαγμένα από άγνωστα υλικά. Κάποια τα είχε δει κι εκείνη, φορτωμένα στην άμαξα του πραγματευτή όταν σταμάταγε στην πόρτα τους. Κι όσα δεν είχε δει, τα φαντα-

ζόταν. Από τις ιστορίες που έφταναν στ' αυτή της μάζευε διάφορα κομμάτια και έφτιαχνε άλλες, δικές της ιστορίες. Μα τις κρατούσε φυλαγμένες στο μυαλό της και δεν τις μοιραζόταν με κανέναν. Ολημερίς τις έφερνε στον νου της και απολαυστικά τις μηρύκαζε την ώρα που έκανε δουλειές. Έπλενε, ξεσκόნიζε, σφουγγάριζε, μόνα τους πήγαιναν τα χέρια της. Μα στο μυαλό της έπλαθε ξανά και ξανά αυτές τις ιστορίες, αλλάζοντας συχνά τα πρόσωπα και ακόμη πιο συχνά το τέλος.

Ο άλλος δρόμος, η δημοσιά, που σταύρωνε με τον δικό της, έβγαζε στα διπλανά χωριά κι ακόμη πιο πέρα, στην κοιλάδα. Μα ούτε και σ' εκείνα είχε φτάσει, στα λόγια μόνο τα είχε ακουστά. Μια ευθεία γραμμή η ζωή της, από το γεφύρι ως το χωριό. Αυτός ήταν ο κόσμος που είχε περπατήσει. Αυτόν και γνώριζε μονάχα.

Ούτε στον βάλτο είχε πατήσει το πόδι της ποτέ. Από απέναντι τον κοιτούσε, από τη δική της όχθη.

Στο γεφύρι είχε σταθεί κάποιες φορές για να χαζέψει το ποτάμι που κυλούσε. Μα ως εκεί, δεν τολμούσε να βαδίσει πιο πέρα. Τον φοβόταν τον βάλτο κι όλα όσα είχε ακούσει. Τις άγριες ιστορίες, τις τρομαχτικές, αυτές που διηγιόταν ο Ζήσης, και κάποιες φορές η Στασινή, τις χειμωνιάτικες νύχτες που κάθονταν όλοι μαζί μπροστά στο τζάκι. Ιστορίες παλιές, που ζούσανε στη μνήμη των ανθρώπων και περνούσαν από στόμα σε στόμα, όπως τα έθιμα κι οι παραδόσεις. Ο Ζήσης τις λάτρευε αυτές τις ιστορίες, τις συνέλεγε με προσοχή, τις αποστήθιζε, τις διάνθιζε κιόλας, και τέλος τις σέρβιρε στη Δάφνη, απολαμβάνοντας τον τρόπο που της προκαλούσαν. Αντιθέτως, η Στασινή σπάνια τις ξέθαβε απ' τον νου της και τις άπλωνε μπροστά τους με φειδώ, διαλέγοντας με προσοχή τα λόγια της και αποφεύγο-

ντας να αναφέρει πρόσωπα και λεπτομέρειες, πράγμα που τις έκανε ακόμη πιο τρομακτικές, καθώς τους άφηνε το περιθώριο να γεμίσουν τα κενά με τη δική τους φαντασία. Κι έγινε με τον καιρό ο βάλτος άβατο, που το κορίτσι δεν τολμούσε να πλησιάσει, τόπος μαγικός, τυλιγμένος στη σιωπή και στην ομίχλη· μια απόκοσμη σιωπή και μια πυκνή ομίχλη, όπου, σύμφωνα με κείνες τις ιστορίες, μέσα τους σέρνονταν σαν σκιές όλες οι ψυχές που είχε καταπιεί.

Το δάσος, όμως, άλλο πράγμα· εκείνο το αγαπούσε. Το ένιωθε να ανασαίνει, άκουγε τον σφυγμό, τον ψίθυρό του. Κάθε δέντρο, κάθε πέτρα, θάμνο και χαντάκι, όλα τα γνώριζε, τ' αφουγκραζόταν. Κι εκείνα της μιλούσανε. Σπίτι της το δάσος· δεύτερο σπίτι το αισθανόταν. Και μέρα το είχε περπατήσει και νύχτα, το ήξερε όλο σπιθαμή προς σπιθαμή. Και στα τυφλά μπορούσε ακόμη να βαδίσει μες στο δάσος, δίχως να νιώσει φόβο και δίχως να χαθεί. Ήξερε τα περάσματα κι όλα του τα μονοπάτια, τα σημεία όπου φύλλιαζαν πουλιά κι αγρίμια. Ήξερε τα βοτάνια που φύτρωναν στο χώμα, απάνω στους κορμούς και κάτω από τις πέτρες. Κι εκείνα τα φυτά που σκαρφάλωναν στα δέντρα απάνω, να φτάσουν ψηλότερα και να ρουφήξουν λίγο ήλιο. Τις ρίζες ήξερε και τους βολβούς, ταμανιτάρια· πού να ψάξει, πού να σκάψει και πότε να τα βγάλει από τη γη. Όλα τής τα είχε δείξει η Ελισσώ. Ρίζες, φυτά, βοτάνια και χορτάρια. Το καθετί με το όνομά του και με τη χρησιμότητα που είχε. Κι εκείνη τα είχε μάθει, περνώντας ώρες και ώρες στο πλευρό της ηλικιωμένης γυναίκας, παρακολουθώντας τη να τα μαζεύει στην ποδιά και στο σακούλι της.

Κι όταν γύριζαν στο ξύλινο καλύβι, τα άφηναν στον ήλιο να στεγνώσουν, να χάσουν τους χυμούς τους και να ξεραθούν. Τότε, τα κοπάναγε η Ελισσώ με το γουδί ώσπου να

γίνουν σκόνη ψιλή. Μια σκόνη που στη συνέχεια την ανακάτευε με λάδι ή με κερύ από τις μέλισσες και έφτιαχνε αλοιφές. Κάποια άλλα τα έκρυβε σε γυάλινα βάζα για να τα βράσει αργότερα με το τσάι ή να τα ανακατέψει μεταξύ τους και να φτιάξει διάφορων ειδών γιατροσόφια και καταπλάσματα. Μαγεμένη την παρακολουθούσε η Δάφνη και ολοένα ρωτούσε να μαθαίνει. Κι η Ελισσώ τής εξηγούσε. Μοιραζόταν μαζί της τις γνώσεις της κι όλα όσα ήξερε της τα έδειχνε με προθυμία και περισσία υπομονή.

Ναι, το δάσος το αγαπούσε και το γνώριζε καλά. Μα πιο πολύ την Ελισσώ αγαπούσε κι αισθανόταν κοντά της γαλήνη. Μια γλυκιά ηρεμία, που τη γέμιζε χαρά και ισορροπούσε την αναστάτωση που ένιωθε, την ταραχή, εκείνες τις φορές που αναγκαζόταν να μπει στο χωριό, μέσα στα μαγαζιά, να διασχίσει την πλατεία και να βρεθεί ανάμεσα στους ανθρώπους. Τότε που έβλεπε τον εαυτό της μέσα από τα μάτια των άλλων κι ερχόταν αντιμέτωπη με την αλήθεια της. Μια αλήθεια που στο σπίτι την ξεχνούσε, καθώς εκεί δεν υπήρχε η φρίκη που αντίκριζε στα μάτια των άλλων. Ο φόβος, η λύπηση. Εκεί υπήρχαν μονάχα η Στασινή κι ο Ζήσης. Και πιο πέρα, στο δάσος, υπήρχε η Ελισσώ. Άνθρωποι δικοί της, που δεν την έκριναν, ούτε τη σκιάζονταν· την αγαπούσαν μονάχα και τη δέχονταν έτσι όπως ήταν.

Με το βλέμμα απλωμένο στο γνώριμο τοπίο, ξεροστάλιαζε κι απόψε η Δάφνη μπροστά στο παράθυρο. Η ησυχία, η απόλυτη ησυχία της νύχτας, έκανε την πλάση να ανασαίνει αργά μέσα στον χρόνο. Το φως του φεγγαριού έπαιζε με το σκοτάδι, έφτιαχνε σκιές. Άλλα τα έβλεπε και άλλα όχι. Άλλαζε ο κόσμος σχήμα, γινόταν ασημένιος και ρευστός. Και της φαινόταν πως μαλάκωναν οι γραμμές και αμ-

βλύνονταν οι γωνίες κάτω από το χάδι της σελήνης. Φάνταζαν να σαλεύουν αργά, να ζωντανεύουν, να κινούνται.

Και τότε άξαφνα, τον είδε. Θολή φιγούρα που ξεπρόβαλε μέσα από το σκοτάδι, άλλη μια σκιά που έπαιρνε μορφή και σχήμα καθώς πλησίαζε στο σπίτι. Ξαφνιασθηκε κι έσκυψε ακόμη πιο κοντά στο τζάμι. Το έτριψε με γρήγορες κινήσεις και κόλλησε το κούτελό της απάνω για να κοιτάξει καλύτερα. Ένιωσε το κρύο να διαπερνά ολόκληρο το κορμί της, μα δεν έκανε πίσω. Επέμεινε. Προσπάθησε να δει και να σιγουρευτεί. Τούτα τα παιχνιδίσματα του φεγγαριού με το σκοτάδι την μέρδευαν, παραπλανούσαν τις αισθήσεις.

Κι όμως να, ένας άντρας προχωρούσε μες στον δρόμο, τυλιγμένος στο παλτό του. Κι από πίσω ακολουθούσε το αλόγο του. Με βήμα αργό, κουτσαίνοντας. Βάδιζε σκυφτός, περισσότερο σκυφτός απ' όσο θα περίμενε κανείς. Έδειχνε κουρασμένος. Εξαντλημένος και μόνος. Περισσότερο μόνος κι από την ίδια τη σελήνη που ασήμωνε τον δρόμο του.

Κι απόμεινε να τον κοιτάζει η Δάφνη γεμάτη περιέργεια, ώσπου τον είδε να σταματά μπροστά στην πόρτα τους κι έκανε τότε πίσω, ξαφνιασμένη. Άκουσε το ρόπτρο να χτυπά και βάστηξε την ανάσα της.

Το ξημέρωμα βρήκε τον ξένο να ψήνεται στον πυρετό. Το πολύωρο ταξίδι, η βροχή και η ύπουλη υγρασία, που πανιόταν παντού, είχαν καταφέρει να τον τσακίσουν. Το προηγούμενο βράδυ, παρόλο που η ώρα ήταν περασμένη, η Στασινή τού είχε προσφέρει ένα νόστιμο βραστό μέσα σε σούπα πηχτή με μπόλικο κρεμμύδι και πιπέρι, όπως ακριβώς το προτιμούσε. Το ψωμί, αν και δεν ήταν φρέσκο, είχε ξεσταθεί στη θράκα κι εκείνος, προσπαθώντας να χορ-

τάσει την πείνα του, κατέβαζε τις μπουκιές του με βουλιμία, νιώθοντας το καυτό ζουμί να του καίει τα σωθικά. Το κρασί που του είχε φέρει η γυναίκα στο τραπέζι, κόκκινο, ζεστό κι ελάχιστα γλυκό, μαλάκωσε τον ξεραμένο του λαιμό και τον βοήθησε να ξεδιψάσει.

Όση ώρα έτρωγε μέσα στη μισοσκοτεινή κουζίνα, με τη Στασινή να στέκει αμίλητη σκουπίζοντας τάχα ποτήρια και ρίχνοντάς του κλεφτές ματιές, κάποιος είχε ανάψει το τζάκι στο μεγάλο δωμάτιο όπου τον οδήγησαν για να ξεαπλώσει. Έτσι, μπαίνοντας, το βρήκε ικανοποιητικά ζεστό και φιλόξενο. Ακούμπησε σε μια μεριά τη λάμπα κι είδε ξαφνιασμένος τον σάκο του ακουμπισμένο στο πάτωμα και το τουφέκι κρεμασμένο στον τοίχο. Δε θυμόταν να της τα έχει δώσει και απόρησε. Ούτε και τα βαστούσε σαν ανέβηκε τη σκάλα. Τίποτα δε θυμόταν, μια θολούρα σκότιζε τον νου του, ζαλιζόταν.

Ήταν κατάκοπος κι ένιωθε ρίγη σε όλο του το κορμί, καθώς η καυτή σούπα και το κρασί δεν είχαν καταφέρει να νικήσουν το κρύο. Τα βρεμένα ρούχα, που από ώρα σέγγωναν πάνω του, είχαν εγκλωβίσει την υγρασία επιτρέποντάς της να ποτίσει τη σάρκα του και να εισχωρήσει μέχρι τα κόκαλα. Ήταν εξαντλημένος, παγωμένος κι αδύναμος· ανήμπορος, σχεδόν, ακόμη και να γδυθεί. Με δυσκολία έβγαλε το παλτό του, τις λασπωμένες μπότες, το παντελόνι του και χώθηκε όπως ήταν στο κρεβάτι, γυρεύοντας να ζεσταθεί. Τα μάλλινα στρωσίδια τού φάνηκαν παρήγορα και, τραβώντας τα ως απάνω, έγειρε στο μαξιλάρι κι έκλεισε τα μάτια. Για μια στιγμή τα έκλεισε, μα ήταν αρκετή.

Ακαμπος και βαρύς, σαν πέτρα σε πηγάδι, έπεσε σ' έναν ύπνο σκοτεινό και απόλυτο, δίχως αίσθηση και δίχως όνειρα. Έναν ύπνο που έμοιαζε με θάνατο, κι έμεινε

βυθισμένος εκεί, στο απέραντο τίποτα, σε μια λυτρωτική ανυπαρξία, μια ταλάντωση στο κενό, την οποία δεν μπορούσε καν ν' αντιληφθεί.

Το πρωί τον βρήκε η Στασινή σε άθλια κατάσταση, να παραληρεί και να τρέμει σύγκορμος. Τα στρωσίδια του πεταμένα στο πάτωμα, τα σεντόνια μουσκεμένα απ' τον ιδρώτα και τη φωτιά στο τζάκι να χαροπαλεύει. Δίχως να χάσει χρόνο, βάλθηκε να ζωντανέψει τη φωτιά, φώναξε τον Ζήση και έγδυσαν μαζί τον ξένο, σκούπισαν με πετσέτες το ιδρωμένο του κορμί και του φόρεσαν μια στεγνή πουκαμίσα που ξέθαψαν από τον σάκο του. Άλλαξαν όπως όπως τα σεντόνια και τον σκέπασαν ξανά.

Το αγόρι έτρεξε να φέρει την Ελισσώ, ενώ η Στασινή ετοίμασε κομπρέσες με νερό και ξίδι για το μέτωπό του, ελπίζοντας να τον δροσίσει και να του ρίξει τον πυρετό. Έβρασε χαμομήλι, τον ανασήκωσε και με το κουταλάκι προσπάθησε υπομονετικά να στάξει λίγο ρόφημα στο στόμα του. Κάτι που αποδείχτηκε ιδιαίτερα δύσκολο, καθώς τα ρίγη και το παραμιλητό έκαναν τον ξένο να τραντάζεται και να κουνά ανεξέλεγκτα το κορμί, το κεφάλι και τα χέρια του. Ήταν μεγαλόσωμος άντρας, γεροδεμένος και οι προσπάθειες της Στασινής έδειχναν μάταιες, αναγκάζοντάς τη στο τέλος να παραιτηθεί. Αρκέστηκε να καθίσει κοντά του, αλλάζοντας τα πανιά στο μέτωπό του και παρακολουθώντας τον να παλεύει με τους εφιάλτες των παραισθήσεών του. Με εκείνα τα παράλογα δημιουργήματα του πυρετού ή ίσως με κάποια άλλα, δικά του δαιμόνια. Φόβους και θύμησης που τον στοίχειωναν και που ο πυρετός είχε τώρα ξεθάψει από το υποσυνείδητό του για να τα ανασύρει και να τα ορθώσει μπροστά του, να τα φέρει αντιμέτωπα με την παραληρούσα ψυχή του.

Τα ξεραμένα του χείλη μουρμούριζαν λόγια, ακατανόητα λόγια, δίχως ειρμό και δίχως συνοχή. Κι από το άγριο, σκοτεινιασμένο του βλέμμα, κατάλαβε η Στασινή ότι έβλεπε πράγματα που τον τάραζαν και τον τρομοκρατούσαν, πράγματα που σ' εκείνη δεν ήταν ορατά. Κοίταξε με ενδιαφέρον τον ξένο, προσπαθώντας να ξεχωρίσει κάποιες λέξεις μέσα σ' εκείνο το ακατάληπτο μουρμουρητό, μα δεν τα κατάφερε. Οι φθόγγοι που σχηματίζονταν στα χείλη του έρεαν ασταμάτητα, σκόνταφταν ο ένας πάνω στον άλλο, έχαναν τον δρόμο τους πριν καταφέρουν να γίνουν συλλαβές. Έμεναν ψίθυροι μονάχα, ήχοι κοφτοί. Βίαια αποσπασμένοι από το τάϊρι τους, μέσα σ' εκείνο το χάος, αδυνατούσαν να βρεθούνε μεταξύ τους και να σχηματίσουνε λέξεις.

Έτσι τουλάχιστον φαινόταν σε εκείνη, που όσο κι αν προσπαθούσε, νόημα δεν έβγαζε και παραιτήθηκε. Συνέχισε μηχανικά ν' αλλάζει κομπρέσες κι άρχισε ν' αναρωτιέται γιατί καθυστερούσε η Ελισσώ. Είχε πολλές δουλειές να κάνει κι είχανε μείνει όλες πίσω. Δεν μπορούσε να περάσει ολόκληρη τη μέρα της φροντίζοντας τον ξένο. Και πού, στην ευχή, ήταν η Δάφνη; Τι είχαν γίνει όλοι τους κι αργούσαν; Άρχισε να δυσανασχετεί και εκνευρισμένη πλησίασε το παράθυρο, ελπίζοντας να δει τον Ζήση να επιστρέφει μαζί με τη γυναίκα. Και τότε συνέβη.

Στην αρχή, δεν κατάλαβε τι άκουγε. Το παραλήρημά του έφτανε στ' αυτιά της σαν και πρώτα, θορυβώδες κι ακατάπαυστο. Μια συνεχής ροή ήχων που σχηματίζονταν κι έσβηναν χωρίς να την αγγίξουν. Μόνο που τώρα, ξαφνικά, οι ήχοι αυτοί είχαν αρχίσει να αποκτούν σημασία. Έγιναν λέξεις ξεκάθαρες και σχημάτισαν φράση: «Οι λεμονιές σου δύσκολα θα πιάσουν, έπρεπε να τις μπολιάσεις πρώτα».

Γύρισε ξαφνιασμένη και κοίταξε τον ξένο, που μισοση-

κωμένος και κάθιδρος, με το βλέμμα καρφωμένο πάνω της, μιλούσε ξεκάθαρα πια. Τα λόγια του την τάραξαν, τρόμαξε. Ήταν, άραγε, δυνατόν; Κι έμεινε ακίνητη, προσπαθώντας να σιγουρευτεί ότι είχε ακούσει σωστά.

Την ίδια στιγμή, η πόρτα άνοιξε και μπήκε στο δωμάτιο η Ελισσώ, κουβαλώντας την πάνινη τσάντα με τα βοτάνια κι όλα της τα γιατροσόφια. Ο άντρας σταμάτησε να μιλά, έπεσε στα μαξιλάρια και βυθίστηκε ξανά στο ασυνάρτητο μουρμουρητό του πυρετού του.

Η Στασινή δεν κουνήθηκε απ' τη θέση της, ούτε χαιρέτησε την Ελισσώ. Έμεινε ασάλευτη, με τα μάτια πάνω στον άντρα και μια σκιά ανησυχίας στο πρόσωπο. *Πώς είναι δυνατόν; αναρωτιόταν ξανά και ξανά. Άκουσα σωστά ή μήπως γελάστηκα;*

Η άφιξη του ξένου κανέναν δεν άφησε αδιάφορο. Σε όλο το χωριό τριγύρισε το νέο, από στόμα σε στόμα κι από πόρτα σε πόρτα, λες και το σπρώχνανε οι γυναίκες με τις σκούπες τους να πάει παραπέρα και να φτάσει παντού. Κι αυτό στροβιλίστηκε στον αέρα μαζί με τα τελευταία, κίτρινισμένα φύλλα των δέντρων, σύρθηκε στο χώμα, στις αυλές, τρύπωσε μέσα στα σπίτια, κόλλησε πάνω σε χείλη και παλτά κι έφτασε στα μαγαζιά της πλατείας για να καταλήξει στο καφενείο του Γρηγόρη.

Εκεί, το καλοδέχτηκαν οι γέροι και το μάσησαν απολαυστικά μαζί με το λουκούμι απ' τον καφέ τους. Μα να το καταπιούνε δεν κατάφεραν. Τούτη η απρόσμενη άφιξη κέντρισε την περιέργειά τους, γέννησε εικασίες και υποθέσεις. Άραγε, ήταν ξένος ή δικός τους; Περαστικός που στάθηκε να βγάλει τη νύχτα ή κάποιος που γύριζε πίσω, στην πατρική γη;

Μια κοπέλα, εγκλωβισμένη σ' ένα σπίτι που έχει παντού χαραγμένο τ' όνομά της, ασφυκτιά μέσα στον γάμο της, στη φυλακή που αντί για σίδερα έχει λέξεις. Ένας άντρας, μεγαλωμένος με τη ρετινιά του «γύφτου» και του «μπάσταρδου», μοναχικός, σκληρός, συναισθηματικά κωλός, ακροβατεί στο περιθώριο μιας κοινωνίας που από νωρίς τον απορρίπτει και τον εκθροεύεται. Ένας έρωτας, μια αμοιβαία ανάγκη, μια φυγή και ένα άδοξο τέλος.

Δεκαπέντε χρόνια μετά, ένας ξένος, ταλαιπωρημένος απ' το ταξίδι, βρίσκει θαλπωρή και καταφύγιο στο σπίτι μιας γυναίκας που είναι γεννημένη ν' αγαπά, να προσφέρει, να γαληνεύει τους ανθρώπους.

Πιο πέρα, στο δάσος, η Ελισσώ. Γιάτρισσα, μαϊστρα, κατέχει τη Γνώση, τη Σοφία της ζωής. Ρίχνει τους ρούνους και βλέπει το πριν και το μετά. Μα δεν τα βλέπει όλα.

Ένα μυστικό. Ένας γρίφος, που ζητάει να λυθεί.

Ψυχές ταραγμένες που προσπαθούν να ισορροπήσουν,
να βρουν τον σκοπό τους και να γιαιτρευτούν. Μόνος δρόμος,
η Αλήθεια· αυτή που κρύβεται μέσα τους κι αδυνατούν να δούνε.
Αυτή μονάχα μπορεί να τους λυτρώσει. Η Αλήθεια της ψυχής.
Τίποτα πέρα απ' αυτήν, τίποτα χωρίς αυτήν...

Ζεις τώρα τούτα!»

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΕ: 22880

Γ Ι Α Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Τ Ε Σ Μ Ε Α Π Α Ι Τ Η Σ Ε Ι Σ